

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1068-P/9576
Érkezett:	2016 JÚN 02.
Példány:	2
Melléklet:	4 db
Kezelőiroda:	1

+ Bíróság: az

Az Alkotmánybíróság
részére

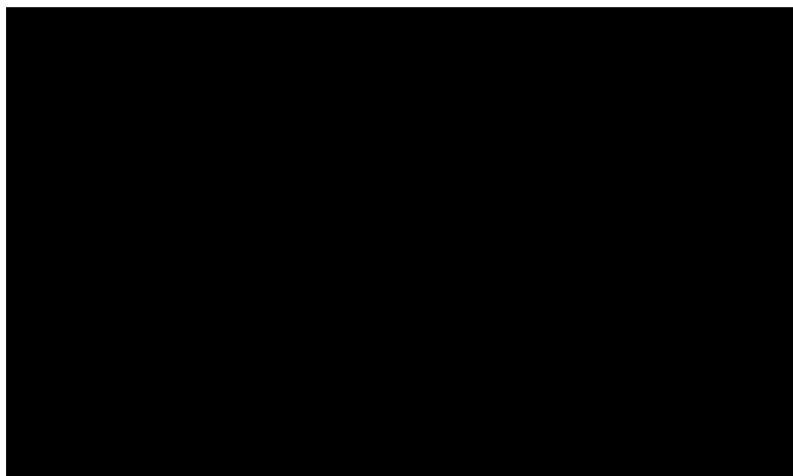
a Szombathelyi Járásbíróság
útján

Szombathely
Pf. 16.
9701

SZOMBATHELYI JÁRÁSBÍRÓSÁG	
Érkezett:	2016. MAJ. 27.
Példány:	3 Mell. + int. Bb
Az ügyirat száma:	1 B 832 / 2012

56

Erneszt Sándor

alkotmányjogi panasza

a Szombathelyi Törvényszék mint másodfokú bíróság
8.Bf.111/2015/7. számú jogerős ítéletével lezárult
büntetőügyben

Tisztelt Alkotmánybíróság!

[REDACTED] ügyvéd, mint Erneszt Sándor (a továbbiakban: **panaszos**) mellékelten csatolt ügyvédi meghatalmazással igazolt jogi képviselője, az Alaptörvény 24. Cikkének (2) bekezdés d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján

alkotmányjogi panaszt

terjesztek elő az alábbiak szerint:

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Szombathelyi Törvényszék mint másodfokú bíróság 8.Bf.111/2015/7. számú ítéletének (a továbbiakban: **törvényszéki ítélet**), valamint az azzal helybenhagyott, a Szombathelyi Járásbíróság mint első fokon eljáró bíróság 1.B.832/2012/50. számú ítéletének (a továbbiakban: **járásbírói ítélet**) **alaptörvényellenességét**, és semmisítse meg azokat, mert e bírói döntések sértik a panaszosnak az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében garantált jogát a véleménynyilvánítás szabadságához.

1. ELJÁRÁSI ELŐZMÉNYEK

A panaszost a Szombathelyi Járásbíróság 1.B.832/2012/50. számú ítéletével becsületsértés vétsége miatt bűnösnek találta és megrovásban részesítette. A büntetőítélet bíróság által megállapított tényalapja szerint a panaszos az önkormányzat által a lakóhelyén elrendelt fakivágás végrehajtása elleni tiltakozása során mások előtt „fasisztának” titulálta a polgármestert. A járásbírói döntéssel szemben a panaszos eredménytelenül fellebbezett a Szombathelyi Törvényszékhez, mivel a másodfokon eljáró bíróság 8.Bf.111/2015/7. számú ítéletével érdemi változtatás nélkül helybenhagyta a büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletet.

2. AZ INDÍTVÁNYOZÁSI JOGOSULTSÁG ALÁTÁMASZTÁSA

Alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat az Alkotmánybírósághoz, feltéve, hogy az ügy érdekében hozott bírói döntés az Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.

2.1. Érintettség

A panaszos az Abtv. 1. § a) pontja értelmében egyedi ügyben érintett személy; az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárásban vádlottként vett részt. Az ellene indult büntetőügy marasztalással zárult: a járásbírói ítélet megállapította büntetőjogi felelősségét becsületsértés vétségében, és szankcióként megrovásban részesítette, mely döntéseket a törvényszéki ítélet helybenhagyta. A támadott ítéletek tehát bűncselekménynek minősítették a panaszosnak azt a magatartását, mely álláspontom szerint a véleménynyilvánítás szabadságának védelmét élvezti.

2.2. Jogorvoslatok kimerítése, a jogérvényesítési határidő betartása

A támadott törvényszéki ítélet folytán a járásbírói ítélet 2016. január 26-án jogerőre emelkedett, azzal szemben további fellebbezésnek helye nincs. A másodfokú döntést 2016. március 30-án kézbesítették részemre jogi képviselőm útján; panaszomat az arra irányadó 60 napos határidőn belül nyújtom be.

Ezúton tájékoztatom a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alkotmányjogi panasszal párhuzamosan felülvizsgálati kérelmet nyújtottunk be a Kúriához.

2.3. Az Alaptörvényben biztosított jog sérelme az Abtv. 27. §-a szerinti igényérvényesítési joggal összefüggésben

A támadott bírói döntések nem megengedett módon avatkoztak be az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében garantált véleménynyilvánítási szabadságba. A panaszra okot adó büntetőügy alapjául az a tény szolgált, hogy a panaszos **a polgármesterrel szemben – mások előtt – éles bírálatot fogalmazott meg, magyarán kritizált egy közhatalom-gyakorló politikust.** Ez a magatartás **a szólásszabadság által védelt életviszonyok körébe esik**, ezért az azt szankcionáló bírói ítélet potenciális alapjogsérelmet hordoz magában. Jelen indítvány tárgyát **az eljáró bíróság jogértelmezése** képezi, melynek útján a bíróság arra jutott, hogy az inkriminált magatartás túllépte a szabad véleménynyilvánítás alkotmányosan védett kereteit. Azt, hogy ez az értelmezés miért téves, az indítvány 4. pontjában kifejtett jogi érvek támasztják alá.

3. A PANASZINDÍTVÁNY TARTALMI ALAPÚ BEFOGADHATÓSÁGÁNAK MEGALAPOZÁSA

Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság a panaszt akkor fogadja be, ha annak tárgya bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés. Bár a befogadhatóság e két követelménye a törvényszöveg alapján alternatív jellegű, így bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadását; úgy véljük, hogy panaszindítványunk tárgya a két törvényi feltételt egyaránt kielégíti.

3.1. A támadott bírói jogértelmezés **alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel** a következő összefüggésben: a véleménynyilvánítás szabadságának – a panaszos büntetőjogi felelősségének megállapításában megnyilvánuló – korlátozását az eljáró bíróság a polgármester, vagyis egy közhatalom-gyakorló és közszereplőnek egyaránt minősülő politikai emberi méltóságának védelmében ítélte indokoltnak. A járásbírói ítélet értelmében a panaszos által megfogalmazott bírálat („maga egy fasiszta”) a polgármestert nem közfunkciójával összefüggésben érintette, hanem emberi mivoltában sértette, ezért a bíróságok nem tekintette alkalmazandónak azt az alkotmányos követelményt, miszerint a hivatalos személy, valamint a közszereplő politikai becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett – értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető [36/1994. (VI. 24.) AB határozat].

A bírósági jogértelmezés felveti azt az alapvető, a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorolhatóságára közvetlenül kiható, ennél fogva a jelen ügyön túlmutató jelentőségű kérdést, hogy a **közügyekben eljáró politikusok vonatkozásában, akiknek fokozottan tűrniük kell a nekik címzett bírálatokat, emberi méltóságuk védelme mennyiben, milyen jogértelmezési szempontok alapján, milyen megszorításokkal képezheti a szólásszabadság korlátját.** Az Alkotmánybíróság eddigi döntéseiben azonosítható *absztrakt* elvi tételekből az világosan megállapítható, hogy az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő emberi méltóság a közéleti

vita szabadságának is határvonalat húz {28/2014. (IX. 29.) AB határozat, Indokolás [35]–[36], 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29] és [40]}. Nem egyértelmű azonban, hogy konkrét bírósági ügyekben milyen megfontolásokra figyelemmel, hogyan kell meghúzni a szólásszabadság és a méltóságvédelem közti határvonalat.

A jelen panasszal támadott ítéletek rávilágítanak arra, hogy igény van a jogalkalmazásban azoknak a szempontoknak a meghatározására, amelyek **általános iránymutatásul szolgálhatnak a közügyeket érintő véleményszabadság emberi méltóságból fakadó jogági korlátainak jogalkalmazói konkretizálásához**. Ez az indítvány arra ad alkalmat, hogy az Alkotmánybíróság ezeket a szempontokat az emberi méltóságot a véleménynyilvánítással szemben védő büntetőjogi tényállások vonatkozásában azonosítsa, különös tekintettel a büntetőjogi korlátozás *ultima ratio* jellegére.

A jelen panasz által felvetett alkotmányjogi kérdésre vonatkozóan nincs elvi iránymutatás a rendesbírósági gyakorlatban, és a kérdés nem tekinthető kidolgozottnak a hazai alkotmányjogi szakirodalomban sem. A szóban forgó mércék alkotmánybírósági megvilágítása ezért jelentős mértékben járulna hozzá **azoknak a dogmatikai kereteknek a kimunkálásához, amelyekhez a jogalkalmazónak igazítania kell jogértelmezését akkor, amikor a méltóságvédelem és szólásszabadság egyedi ügyekben felmerülő konfliktusát kell az Alaptörvénnyel összhangban feloldania**.

Fontosnak tartom megjegyezni, hogy a bírói jogértelmezést kifogásoló alkotmányjogi panasz jogintézményéhez kapcsolódó alkotmányértelmezési hatáskörnek az a legnagyobb hozzáadott értéke az általánosan kötelező normák alkotmányossági kontrolljához tapadó alkotmányértelmezési hatáskörökhöz képest, hogy az Alkotmánybíróság **egyedi jogviták kontextusában világíthatja meg az alkotmány elvont szabályainak jelentését, és így kézzel foghatóbb mércékkel szolgálhat a jogalkalmazás számára**.

3.2. Az általunk alaptörvény-ellenesnek tartott jogértelmezés **a bírói döntést érdemben befolyásolta**, hiszen az alapján jutott a bíróság arra a következtetésre, hogy a panaszos magatartása kimerítette a Btk. által büntetni rendelt becsületsértés tényállását. Alapjogkonform értelmezéssel álláspontom szerint felmentő ítélet született volna.

4. A BÍRÓI DÖNTÉSEK ALAPTÖRVÉNY-ELLENESÉGÉNEK ALÁTÁMASZTÁSA

4.1. A járásbíróság által megállapított tényállás

A bíróság által megállapított tényállás, mellyel jelen panasz nem vitatkozik, a következő: a panaszos 2002-ben költözött [REDACTED] Különbéle hatósági és szakigazgatási ügyek miatt a vádbeli időszakban haragos viszonyban állt a sértettel, a község polgármesterével. Az egyik ilyen, kettejük között feszültséget szító ügy a településen található fák kivágásának elrendelésére vonatkozó igazgatási döntés volt, amivel a panaszos nem értett egyet. Az elrendelt fakivágás napján, 2011. április 27-én, a panaszos a helyszínen adott hangot tiltakozásának. Amikor a polgármester felszólította, hogy magatartásával ne akadályozza a munkavégzést, a vádlott rá azt a kifejezést használta, hogy „*maga egy fasiszta*”, illetve a jelenlévő körjegyzőre és ugyancsak a polgármesterre a „*rohadt kommunisták*” kifejezést tette.

4.2. A járásbírói ítélethez vezető jogértelmezés lényege

Megállapítható, hogy a bíróság – ugyan explicit hivatkozás nélkül, de az indokolás teljességéből jól kivehetően – abból az Alkotmánybíróság által lefektetett szabályból indult ki, hogy *a hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett – értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető* [36/1994. (VI. 24.) AB határozat].

A fent írt szabály alkalmazandóságának vizsgálata során a bíróság megállapította, illetőleg adottnak vette, hogy (1) a polgármester hivatalos személy; (2) az inkriminált vélemény („maga egy fasiszta”) a becsület csorbítására alkalmas – szemben a szintén inkriminált, a jegyzőnek is címzett, „kommunisták” kifejezéssel, amely az ítélet szerint köznapi használata miatt nem becsületsértő; továbbá azt is, hogy (3) a kritika („maga egy fasiszta”) értékítéletnek minősül.

Elutasította viszont a bíróság azt az álláspontot, hogy a vád tárgyává vált véleménynyilvánítás a polgármester hivatalos személyi minőségére tekintettel történt. Ezt azzal indokolta, hogy a fasisztázás nem áll összefüggésben a kritikára – a bíróság szerint – okot adó hatósági intézkedéssel, nevezetesen a fakivágással; annak célja nem lehetett más, minthogy a polgármestert emberi minőségében megalázza, emberi méltóságát rombolja. A panaszos véleménynyilvánítása ennél fogva túllépte a büntetőjogi korlátoktól mentes, szabad véleménynyilvánítás határait.

4.3. A bírói jogértelmezés alaptörvény-ellenességének igazolása

Vitatom azt a jogértelmezést, amely a jelen ügyben eljáró bíróságokat arra vezette, hogy a panaszos a „maga egy fasiszta” kijelentéssel olyan magatartást tanúsított, amely a polgármester emberi méltóságának védelmében a büntetőjog eszközeivel üldözendő.

4.3.1. A politikai beszéd kiemelt védelme

Az alapjogok jelentésének autentikus értelmezésére hivatott bíróságok, legyen szó akár a magyar Alkotmánybíróságról, akár a strasbourgi emberi jogi bíróságról, rendre hangsúlyozzák, hogy a **politikai töltetű szólást kitüntetett védelemben kell részesíteni** a korlátozásokkal szemben. A jogvédelemnek ezt a fokozott erősségét a szabad véleménynyilvánítás demokratikus funkciója alapozza meg: az, hogy a különböző politikai vélemények ütköztetése, a hatalom félelemmentes bírálata nélkülözhetetlen eszköze a közvélemény kialakulásának és formálásának – ami a demokráciák ismertető jele.

Az alapjogokat értelmező felsőbb bíróságok, köztük a magyar Alkotmánybíróság, a politikai beszéd fokozott védelméből levezethető követelmények között tartják számon a közhatalomgyakorlóknak és a közszereplő politikusoknak az átlagosnál tágabb tűrési kötelezettségét a sértő bírálatokkal szemben. Ennek értelmében a polgármesternek, úgyszólván mint közhatalmat gyakorló személynek és úgyszólván mint közszereplő politikusnak, különösen ki kell tennie magát a választópolgárok kritikájának, az ő alkotmányosan védett magánszférája ugyanis jóval szűkebb, mint a civileké. Ebből következik, amit maga az ítélet is elismer (5. o.), hogy **a közvélemény hívatásként alakító politikusok szabad bírálata a rendkívül éles hangú, támadó kritikát is magában kell, hogy foglalja** [36/1994. (VI. 24.) AB határozat, 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]]. Éppen ezért téves logikát tükröz az ítélet azon megállapítása, miszerint:

„[A vádlott fakivágással szembeni] tiltakozásának mértékét és határát az jelöli ki, hogyha ő átlépi a kritika, akár az éles kritika határát, amely ebben a vonatkozásban azt jelenti, hogy a polgármesterre semmilyen személyét érintő kirekesztő becsületcsorbító magatartást nem tehet, illetve ilyen kijelentéssel nem élhet.” (6. o.)

Még inkább ráerősít erre a téves logikára a törvényszéki ítélet, amelyből már egyenesen az tűnik ki, hogy a polgármestert közmegbízására figyelemmel az átlagosnál is körültekintőbben szabad csak kritizálni:

„A vádlott által használt kifejezés kontextusából egyértelműen megállapítható, hogy őt ennek megtetelekor kifejezetten rosszhiszeműség vezette, kijelentése megalázó, becsmérítő, gyalázkodó jellegű volt, hiszen a jogszabályok betartására és a haza szolgálatára felelködött polgármestert fasisztának nevezte. Így a törvényszék álláspontja szerint a vádlott által használt kijelentés meghaladja a véleménynyilvánítás, kritika azon határait, amelyek a véleményszabadság oltalmát élvezik (...)” (7. o.)

A fenti bírói érvelés a feje tetejére állítja a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó alapjogi dogmatikát, hiszen a bíróság a polgármesteri megbízásra, e közfunkcióra hivatkozással (az ahhoz tapadó esküből kiindulva) tartja indokoltnak szankcionálni a becsmérítő kritikát. Ezzel szemben az EJEB és az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint – ahogy az fent már szerepel – **a közfunkcióból kiindulva a véleménynyilvánítás szabadságának tágabb és semmiképpen sem szűkebb határaitra kell következtetni.**

4.3.2. Szólásszabadság és méltóságvédelem konfliktusa az Alkotmánybíróság döntéseiben

A politikai beszédhez társított fokozott alkotmányjogi védelem indokoltságából kiinduló arányossági vizsgálat eredményeként fektette le az Alkotmánybíróság 1994-ben azt az alkotmányos követelményt, hogy közhatalmat gyakorló személyek, valamint a politikai közszereplők becsületének csorbítására alkalmas értékítéletet tükröző véleménynyilvánítás abszolút védelmet élvez a büntetőjogi igényekkel szemben, **feltéve, hogy a vélemény közhatalom-gyakorló, illetve közszereplői minőségükre figyelemmel fogalmazták meg.**

Ezzel az alkotmányos követelménnyel az Alkotmánybíróság olyan szabályt alkotott, amely egyirányúvá teszi a közhatalom-gyakorló személyeket sértő értékítéletet kifejező vélemény miatt indított rágalmozási és becsületsértési ügyek jogi kimenetelét minden olyan esetben, amikor a megfogalmazott kritika a sértett közfunkciójára figyelemmel történt. A követelményből levezethetően a büntetőbíróság csak akkor marasztalhatja el a vádlottat becsület csorbítására alkalmas értékítélet megfogalmazása miatt, ha megállapítja, hogy a kritika nem hozható összefüggésbe közhatalom-gyakorló minőségével.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor egy közelmúltbeli döntésében azt is egyértelművé tette, hogy az emberi méltóság sérthetlenségének követelménye a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadságának is határt szab, mi több, az ilyen, méltóságot sértő megnyilvánulások akár a büntetőjog eszközeivel is üldözhetőek. Mindezt ugyanakkor – a véleményszabadság demokratikus funkcióját szem előtt tartva – azzal a megszorítással toldotta meg és rendelte alkalmazni a testület, hogy a politikai relevanciájú szólásnak kizárólag **az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusát érintő, az emberi mivolt legbensőbb lényegét sértő közlések** képezhetik olyan korlátját, amely akár büntetőjogi következményekkel is járhat {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}. A méltóság e hangsúlyozottabb védelmét az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakkal hozta összefüggésbe:

“Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel, a korábbi alkotmánybíróági gyakorlathoz képest hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. Vagyis a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása. Ezen kívüli nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet.” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}

A fentiek értelmében a közüggyel összefüggő vita kontextusába ágyazva is meg lehet fogalmazni olyan bírálatot, amely már nem tartozik a véleménynyilvánítás büntetőjogi következményektől védett tartományába. Azt, hogy mely közlések eshetnek ebbe a tartományba, a fent írt két követelmény egybefésülésével rajzolhatjuk ki. Egyrészt tehát az Alkotmánybíróság tiltja a büntetését a közhatalom-gyakorló személy becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel közölt – értékítéletet tükröző véleménynyilvánításnak. Másrészt viszont büntethetőnek tartja a testület a közüggyel ugyan összefüggő, de az emberi mivolt legbensőbb lényegét sértő véleménynyilvánítást. Magyarán ahhoz, hogy az állam egy közhatalom-gyakorlót célba vevő bírálat miatt valakit büntetőjogi szankcióval sújtson, olyan véleményt kell megfogalmaznia, amely az emberi státusz lényegét adó méltóság korlátozhatatlan magváig hatol. A kérdés az, hogy mikor áll fenn ez az eset.

4.3.3. Szólásszabadság és méltóságvédelem konfliktusa a támadott ítéletekben: a közhatalom-gyakorlókat becsmérlő, az emberi méltóság lényegét érintő közlések azonosításának hiányzó szempontrendszer

A bíróság láthatóan felismerte az egymással szembenálló alapjogi követelmények versengését: egyrészt azt, hogy a helyes ítélet eldöntése szempontjából kulcsfontosságú, hogy a vélemény mennyiben áll összefüggésben közüggyel. Másrészt azt, hogy a panaszos bűnösségének megállapításához azt kell igazolni, hogy a véleménynyilvánítás a polgármester emberi méltóságáig hatolt.

A panaszos véleménynyilvánítását a bíróság az alapján tartotta büntetőjogilag üldözendőnek, hogy a „Maga egy fasiszta!” kijelentés „nem hozható összefüggésbe a közüggyel, tehát a fakivágás jogosságával”, továbbá hogy a „fasiszta” olyan súlyosan sértő, dehonesztáló kijelentés, amely már túllépi a szabad véleménynyilvánítás határait. Azt azonban, hogy a bíróság miatt, **milyen szempontok alapulvételével jutott ezekre a következtetésekre, a döntés nem világítja meg.** A járásbírói ítélet érdemi okfejtése az alábbiakra szorítkozik:

„Míg a véleménynyilvánítás szabadsága akár a rendkívül éles kritikát is magában foglalhatja, addig az akkor lépi át a 13/2014. (IV. 18.) AB határozat szerint az emberi becsület védelmének határát, ha a személy magánszféráját érinti. Ugyanis nyilvánvaló az, hogy nem a közéleti vita szabadságával él, aki másik személy „jelesül itt a polgármester” emberi mivoltában való megalázása érdekében használ súlyosan bántó vagy sértő kifejezéseket. Ennek megfelelően az emberi státuszt közvetlenül megtestesítő (...)

Nem vitás, hogy Kratochvill Attila mint polgármester érkezett az adott helyszínre, tehát az ő jelenléte polgármesteri mivoltához, közmegbízatásához kötődik. Közmegbízatásában egy úgymond a „fakivágás” tekintetében lévő hatósági intézkedés

végrehajtásának közéletet érintő, közügyekkel kapcsolatos határozatnak kívánt érvényt szerezni, amellyel szemben a tanúvallomásokból egyértelműen Erneszt Sándor tiltakozott. Ennek a tiltakozásnak a mértékét és határát az jelöli ki, hogyha ő átlépi a kritika, akár az éles határát, amely ebben a vonatkozásban azt jelenti, hogy ő a polgármesterre semmilyen személyét érintő kirekesztő, becsületsorbító kritikát nem tehet, illetőleg ilyen kijelentéssel sem élhet. (...)

A bíróság álláspontja szerint az adott esetben a fasiszta jelző annyira kirekesztő, dehonesztáló és becsületsértő egy közmegebízásában eljáró személy vonatkozásában több személy előtt, amikor a hatóság jogerős határozatának kíván érvényt szerezni az azzal tiltakozó személy meggyőzésével és személyes jelenlétével, hogy ilyen esetben a bíróság álláspontja alapján a személyiségvédelem büntetőjogi eszközében írt (...) becsület csorbítására alkalmas kifejezés bűncselekmény elkövetési törvényi tényállási keretei közé esik az adott magatartás. (...)

Itt a bíróság álláspontja szerint a fasisztázó kifejezés, a sértett (...) személyére vonatkozóan nem hozható összefüggésbe a közügyekkel – tehát a fakivágás jogosságának vitatásával – hanem a vélemény szabadság alkotmányos oltalmán túlmenő, a sértett becsületét csorbító, személyét érintő, jó hírnevét romboló olyan kijelentés, amely a polgármester személyének személyes tulajdonságának szféráját érinti, és emiatt a büntetőjogi felelősségre vonás nem kerülhető el.” (5-6. o.)

Márpedig megalapozott állásfoglalás csak akkor születhet egy közhatalom-gyakorlót célba vevő véleménynyilvánítás alkotmányos büntethetőségéről, ha rendelkezésre áll egy szempontrendszer arra vonatkozóan, hogy a közhatalom-gyakorló személyt becsmérő kritika mikor eredményezheti az emberi méltóság legbensőbb lényegének sérelmét. Ilyen feltételrendszer a jelen panasz alapjául szolgáló ítéletekben még mögöttesen sem azonosítható, éppen ezért szolgálnak alkotmányjogi panasz alapjául.

Álláspontom szerint a szólásszabadság és méltóságvédelem konfliktusára vonatkozó alapjogi mércék helyes értelmezésével a bíróságnak felmentő ítéletet kellett volna hoznia. Nem vitatom, hogy egy közhatalom-gyakorlónak címzett kritika elérheti az emberi személyiség védelmének feltétlen tiszteletet parancsoló emberi méltóság magvát. Az ilyen **vélemény azonban a bírált közhatalom-gyakorlót szükségképpen nem közhatalom-gyakorló pozíciójában minősíti, hanem emberi mivoltában becsmérli.** Ilyen eset pedig meglátásom szerint csakis akkor állhat fenn, ha **az inkriminált értékítélet nem hozható tárgyi összefüggésbe az érintett személy közügyekben vállalt szerepével.**

A méltóság e szűken meghatározott védelmének háttérében meglátásunk szerint az a megfontolás húzódik, hogy a közhatalmat gyakorló személyek, amikor és amennyiben e minőségükben tevékenykednek, nem tekinthetők magánembernek, hisz ők akkor és annyiban a közhatalmat testesítik meg. Az a választott hivatásuk természetéből fakad, hogy esetükben emberi személyiségük szolgál – testi-lelki valójában – akként a felületként, amelyen a szabadságjogokkal rendelkező polgár szembesül a hatalommal. **Az emberi és a közhatalmi minőség egyetlen egybeesése ugyanakkor nem szabad, hogy útját állja a hatalom félelemmentes bírálatának,** a demokratikus közvélemény formálására alkalmas vélemények szabad áramlásának. Értelmezésünk szerint az a ma élő alkotmányos követelmény, amely tiltja a közhatalom-gyakorlót sértő, közfunkciójára tekintettel megfogalmazott értékítélettel szembeni büntetőjogi fellépést, ezt a felfogást juttatja érvényre.

Az, hogy egy adott vélemény összefüggésbe hozható-e az általa minősített személy közéleti szerepvállalásával, csak **esetről esetre, a közlés valamennyi körülményére kiterjedő, körütekintő vizsgálat** alapján dönthető el. Ehhez a jogalkalmazói művelethez álláspontunk szerint jó kiindulópontot nyújt az a szempontrendszer, amit az Alkotmánybíróság a közérdekű vitában kifejtett vélemények azonosításához egyszer már kidolgozott:

„A nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés *megjelenésének módját, körülményeit* és a vélemény *tárgyát, kontextusát* szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, *a közlés apropóját adó eseményt*, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját.” [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]- kiemelések tőlem: H. T.].

A fentihez hasonló, **megismerhető szempontrendszer alkalmazása hiányában** sem a Szombathelyi Járásbíróság, sem a helyi törvényszék nem tudott racionális okfejtéssel számot adni arról, hogy az inkriminált vélemény miért vezetett büntetőjogi felelősségre vonáshoz. Ilyen okfejtés hiányában alappal vetődik fel a bírói jogértelmezés **elfogultsága, önkényessége**. Az ilyen elfogultság a szólásszabadság kontextusában ráadásul a **tartalomsemlegesség elvének megsértését** is felveti, hiszen az ítéletben nem igazolt, hogy a bíróság a panaszost nem az általa megfogalmazott vélemény értéktartalma alapján büntette. Különösen megkérdőjeleződik a tartalomsemlegesség követelményének betartása – és ezzel összefüggésben a bíró világnézeti semlegessége – annak a megállapításnak a fényében, amely a **„rohadt kommunisták” kijelentést nem tartja becsület csorbítására alkalmas kijelentésnek, míg a fasisztázást igen**.

„[...A] bíróság szerint a kommunista kifejezés köznapi használata miatt nem bír a mai felfogás szerint becsület csorbítására alkalmassággal.” [5. o.]

4.3.4. A polgármester közfunkciója és az inkriminált vélemény közötti tárgyi összefüggés

A fent írtak alapján a vádlott bűnössége csak akkor lett volna megállapítható, ha az elsőfokú eljárásban született ítélet meggyőző módon alátámasztotta volna, hogy az inkriminált véleménynyilvánítás, ti. a „Maga egy fasiszta!” kijelentés, a polgármester közfunkciójától elrugaszkozó vélemény. Az ítélet azonban csak állítja, érvekkel nem támasztja alá, hogy a panaszos véleménye nem állt összefüggésben közüggyel (lásd az ítélet 6. oldalán).

Ezzel szemben az eset körülményei, ha a fent vázolt szempontrendszerrel vesszük alapul, sokkal inkább engednek arra következtetni, hogy a sértő megjegyzés a polgármester hatalomgyakorlásának körébe eső intézkedéseire, viselkedésére adott válaszreakció, és nem a mögötte álló ember méltóságát aláásó kritika volt.

Az ítéletben rögzített tényállás alapján az inkriminált **bírálat erős politikai kontextusa** az arra okot adó esemény ismeretében nem kétséges. A vélemény egy a panaszos által kitarthatóan ellenzett hatósági intézkedés (fakivágás) során, egyéni demonstráció keretében hangzott el. **A közlés apropója** tehát egy ellenzett közhatalmi aktus volt; **a vélemény tárgya** („Maga egy fasiszta”) pedig a polgárokat elnyomó hatalomgyakorlásra enged asszociálni, s mint ilyen, adekvát reflexiónak tekinthető a közlést kiváltó, önkényesnek tartott közhatalmi cselekményre. A fasiszta szó etimológiájára is tekintettel különösen nehezen fogadható el a járásbírósági ítélet

azon megállapítása, hogy a fasisztának nevezés „a polgármester személyének személyes tulajdonságának szféráját érinti”. Az olasz Fasiszta Párt nevéből kialakuló jelző egyértelműen politikai, ideológiai tartalmat hordoz, melyet egy közhatalom-gyakorlóval összefüggésben használni nyilvánvalóan az illető politikai minőségével összefüggésben lehet. Közel lehetetlen olyan élethelyzetet elképzelni, melyben egy közéleti esemény során, egy közhatalom-gyakorló politikus hivatalos tevékenységével összefüggésben használt, a köznyelvben egyértelműen politikai-ideológiai kifejezésként meghonosodott jelző a polgármester legbensőbb, a közügyekhez nem kapcsolódó magánszféráját érintené.

A fenti körülmények álláspontom szerint kétséget kizáróan alátámasztják azt, hogy a panaszos kritikája a polgármester közfunkciójához tapad. Az emberi és a közhatalom-gyakorló minőség elválaszthatatlanságából fakadóan a panaszos kijelentése ugyan érinti a polgármester magánszféráját (ti. személyiségére vonatkozó következtetéseket enged), de ezt a polgármester, a fenti indokok alapján, túrni köteles.

Mindezek alapján kérjük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy indítványunknak szíveskedjen helyt adni.

Budapest, 2016. május 25.

Tisztelettel

Melléklet:

1. ügyvédi meghatalmazás
2. adatvédelmi nyilatkozat